

Brüssel, 29. november 2024
(OR. en)

16277/24

CLIMA 424
ENV 1160
ENER 583
TRANS 517
AGRI 843
ECOFIN 1444
COMPET 1167
IND 539
MI 986

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Komisjoni dok nr:	6291/24 + ADD 1-6
Teema:	Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Meie tuleviku kindlustamine. Euroopa 2040. aasta kliimaeesmärk ja tee kliimaneutraalsuse saavutamiseni 2050. aastaks, ehitades üles kestliku, õiglase ja jõuka ühiskonna“ – Arvamuste vahetus

1. Eespool nimetatud teema üle peetava arvamuste vahetuse suunamiseks nõukogu 2024. aasta 17. detsembri istungil (keskkond), koostas eesistujariik lisas esitatud märkuse ja ministritele suunatud küsimused.
2. Alaliste esindajate komiteel palutakse eesistujariigi märkus ja küsimused teadmiseks võtta ning edastada need arvamuste vahetuseks nõukogule.

Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Meie tuleviku kindlustamine. Euroopa 2040. aasta kliimaeesmärk ja tee kliimaneutraalsuse saavutamiseni 2050. aastaks, ehitades üles kestliku, õiglase ja jõuka ühiskonna“

– Arvamuste vahetus –

Sissejuhatus

Komisjon avaldas 6. veebruaril 2024 teatise „Meie tuleviku kindlustamine. Euroopa 2040. aasta kliimaeesmärk ja tee kliimaneutraalsuse saavutamiseni 2050. aastaks, ehitades üles kestliku, õiglase ja jõuka ühiskonna“¹, milles soovitatakse vähendada 2040. aastaks kasvuhoonegaaside netoheidet 90% võrreldes 1990. aastaga. Kui 2040. aasta eesmärk on kokku lepitud, on see aluseks ELi uuele Pariisi kokkuleppe kohasele riiklikult kindlaksmääratud panusele, mis tuleb esitada ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni (UNFCCC) sekretariaadile enne konventsiooniosaliste konverentsi 30. istungjärku (COP30). Komisjon peaks esitama 2025. aasta alguses seadusandliku ettepaneku, et lisada 2040. aasta kliimaeesmärk Euroopa kliimamäärusesse ja esitada õigeaegselt ettepanekud asjakohaste valdkondlike meetmete kohta. Viimased tõendid näitavad, et kliimamuutuste ja tegevusetusega seotud kulud on aina ilmsemad, nagu ka meetmetest saadav kasu, sealhulgas kasu energiapuulgeolekule, millel on ulatuslik ja märkimisväärne kasu meie sõltuvuse vähendamisele fossiilkütustest.

Komisjoni teatise ja sellele lisatud mõjuhindangu läbivaatamine algas nõukogus keskkonna töörühmas 12. veebruaril 2024. 25. märtsil 2024 pidas nõukogu (keskkond) teatise üle esimese mõttevahetuse. Arutelust ilmnas, et 2040. aasta kliimaeesmärgi seadmist üldiselt toetatakse ning et delegatsioonid nõustasid üldjoontes teatises määratletud tingimustega, mis on vajalikud sellise eesmärgi saavutamiseks.

¹ Dok 6291/24 + ADD 1–6.

Nõukogu 17. juuni istungil (keskkond) toimunud mõttevahetuse käigus töid ministrid peamiste soodustavate tingimustena välja kokkulepitud kliima- ja energiaraamistiku 2030 rakendamise, ELi konkurentsivõime kaitsmise ja õiglase ülemineku tagamise. Samuti rõhutasid nad vajadust tagada prognoositavus ja stabiilne rakendamise trajektoor kliimaneutraalsuse suunas liikumiseks ning soodne õigus- ja investeerimisraamistik. Arutelu näitas, et ELi 2040. aasta kliimaeesmärgi seadmine nõuab terviklikku, sektoriülest ja tasakaalustatud lähenemisviisi, millega kaasneb suurem kooskõla kliima-, energia-, tööstus- ja muude asjakohaste poliitikavaldkondade vahel, et võtta arvesse nende koostoimet ja vastastikust sõltuvust. Ministrid rõhutasid, et ELi tööstuse konkurentsivõime tagamiseks on muu hulgas vaja võrdseid tingimusi nii kogu üleilmselt kui ka ELis ning energiaspektori süsinikuheite vähendamist, tõhustades investeerimist uuenduslikesse puhastesse tehnoloogiatesse.

Sarnased kaalutlused on esitatud ühises süsinikuheite vähendamise ja konkurentsivõime kavas, mille Mario Draghi esitas oma aruandes Euroopa konkurentsivõime tuleviku kohta (september 2024), et aidata lahendada süsinikuheite vähendamisega seotud probleeme ja kasutada ära asjakohaseid võimalusi. Integreeritud lähenemisviis süsinikuheite vähendamise ja konkurentsivõime suhtes kajastub ka komisjoni presidendi missioonikirjades volinikukandidaatidele. Nii Draghi aruandes kui ka Enrico Letta aruandes „Much more than a market“ („Palju enam kui turg“) (aprill 2024) rõhutatakse tungivat vajadust, et EL kiirendaks innovatsiooni ja rohepööret, et saavutada oma 2030. aasta eesmärgid ning kliimaneutraalsuse, energiasüsteemi ümberkujundamise ja ühtse turu integreerimise üldeesmärgi.

Tuginedes eelmistele komisjoni teatise üle peetud nõukogu aruteludele, keskenduti Ungari eesistumise ajal tehnilisel tasandil toimunud arutelul kolmele soodustavale tingimusele, mida ministrid rõhutasid juunis toimunud keskkonna nõukogu istungil. Arutelude käigus tõstatatud peamised punktid on kokkuvõtlikult esitatud allpool.

Kokkulepitud kliima- ja energiaraamistiku 2030 rakendamine

Delegatsioonid nõustuvad, et 2040. aasta ambitsioonika kliimaeesmärgi saavutamise üks eeltingimus on paketi „Eesmärk 55“ rakendamine. Tundub, et nendeks sektoriteks, kus enamik liikmesriike seisab praegu silmitsi suurimate rakendamisprobleemidega, sealhulgas seoses vähim kaitstud rühmade vajaduste käsitlemisega ja vajaminevate rahaliste vahendite tagamisega, on maakasutus, maakasutuse muutus ja metsandus (LULUCF). Ka elektri- ja tööstussektori süsinikuheite vähendamine nõuab märkimisväärsed investeeringuid, sealhulgas erasektorilt. Mõned delegatsioonid leidsid, et erainvesteeringute kaasamiseks on vaja õigusraamistikku.

Mitu delegatsiooni leidis, et paketti „Eesmärk 55“ kuuluvate õigusaktide ülevõtmise ja rakendamise tähtajad on väga lühikesed, ning juhtis tähelepanu uutest nõuetest tulenevale halduskoormusele. Mitu delegatsiooni mainis ka probleeme süsiniku eemaldamise ja säilitamise tehnoloogiate kasutuselevõtul, sealhulgas seoses vajaliku rahastamise tagamisega. Mis puudutab saadud kogemusi, siis kuigi delegatsioonid üldiselt pooldasid paketipõhise lähenemise jätkamist 2030. aasta järgse raamistiku kavandamisel ja nõustasid, et kõik sektorid peavad panustama süsinikuheite vähendamise jõupingutustesse, kutsusid mitmed delegatsioonid üles suurendama paindlikkust sektoripõhiste eesmärkide kujundamisel, võttes arvesse liikmesriikide eripärasid.

Euroopa tööstuse konkurentsivõime tagamine

Delegatsioonid pidasid Euroopa konkurentsivõimet edendavateks peamisteks teguriteks prognoositavust, regulatiivset stabiilsust ja sidusat poliitikaraamistikku. Mõned delegatsioonid rõhutasid, et süsinikuheite vähendamine on konkurentsivõime liikumapanev jõud, millel on potentsiaal edendada majanduskasvu, vastupanuvõimet ja tulevikukindlaid töökohti. Mitu delegatsiooni tõstis esile energiasektori konkurentsivõime suurendamise suurt potentsiaali: mõned rõhutasid taastuvenergia ja sellega kombineerituna säilitamise keskset rolli, samas kui teised rõhutasid tehnoloogianeutraalsuse põhimõtet, tunnistades tuumaenergia rolli üleminekul. Delegatsioonid rõhutasid vajadust tagada juurdepääs puhtale ja taskukohasele energiale, sealhulgas taristute parandamise, võrkude ajakohastamise ja võrkudevaheliste ühenduste arendamise kaudu, ning vajadust kõrvaldada innovatsiooni ees seisvad takistused, vähendada bürokraatiat ja lihtsustada menetlusi, näiteks lubade väljastamisel. Lisaks juhtis mitu delegatsiooni tähelepanu süsiniku eemaldamise tehnoloogiate potentsiaalile ja vajadusele kiirendada nende kasutuselevõttu, kaaludes samal ajal hoolikalt seda, kuidas lisada eemaldamine kliimapoliitika raamistikku. Mitu delegatsiooni rõhutas, et suur kasutamata potentsiaal on ringmajandusel.

Delegatsioonid rõhutasid otsustavat rolli, mida täidavad investeeringud teadusuuringutesse ja innovatsiooni ning puhta tehnoloogia rahastamine nii avaliku kui ka erasektori allikatest. Mitu delegatsiooni rõhutas ELi rahastamisvahendite, eelkõige innovatsioonifondi rolli innovatsiooni toetamisel. Lisaks juhtisid mõned delegatsioonid tähelepanu tõhusate riigiabi ja riigihangete eeskirjade tähtsusele. Seoses ausa konkurentsi ja võrdsete võimaluste tagamisega rahvusvahelisel tasandil rõhutasid mitmed delegatsioonid süsiniku piirimeetme (SPIM) tähtsust ja tegid ettepaneku kaaluda selle paremaks muutmist, tagades samal ajal selle kooskõla asjakohaste rahvusvaheliste normidega. Mõned delegatsioonid rõhutasid vajadust üleilmsete kliimameetmete järele ning kutsusid sellega seoses üles tugevdama ELi kliimadiplomaatiat, eelkõige seoses süsiniku hinnastamise alase teavitustegevuse ja toetusega.

Õiglase ülemineku tagamine

Delegatsioonid nõustusid, et oluline on kaasata kodanikke, ettevõtjaid, töötajaid ja kõiki sidusrühmi ning teha koostööd tööstusega, et tagada nende kaasamine roheüleminekusse. Nad rõhutasid ülikoolide ja teaduskeskuste vahelise koostöö, hariduse ja elukestva koolituse ning ümber- ja täiendõppe olulist rolli, et valmistada tööjõud ette roheüleminekuks. Lisaks rõhutasid nad, kui oluline on suurendada teadlikkust ja läbipaistvat suhtlemist kodanikega ning pakkuda üldsusele teaduspõhist teavet.

Samuti tehti ettepanek hinnata süsinikuheite vähendamise meetmete mõju vähekaitstud ühiskonnarühmadele. Tunnistati vajadust toetada roheülemineku raames kõige enam mõjutatud vähekaitstud rühmi ning mitu delegatsiooni leidis, et kliimameetmete sotsiaalfondi kaudu rahastamine võib aidata parandada sotsiaalset õiglust ja seda tuleks jätkata. Tuletati meelde, et toetust saab anda ühtekuuluvuspoliitika ja muude ELi fondide, näiteks Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Sotsiaalfondi kaudu, kuid neid võimalusi käsitleva teabe kättesaadavust on võimalik parandada. Lisaks peeti kasulikuks meetmeid, mille eesmärk on pakkuda tehnilist tuge ja jagada parimaid tavasid.

Süsinikuheite vähendamise vahendid

Delegatsioonid arutasid ka süsinikuheite vähendamise vahendite rolli ja süsiniku hinnastamise rolli tööstuse süsinikuheite vähendamisel pärast 2030. aastat. Enamik delegatsioone leidis, et ELi heitkogustega kauplemise süsteem (HKS) peaks jätkama toimimist kliimapolitiitika nurgakivina kuni 2050. aastani, ning paljud neist tuletasid meelde vajadust ühendada see tõhusa SPIMiga. Mitu delegatsiooni rõhutas, et HKS 2 (hooned, maanteetransport ja muud sektorid) puhul tuleb pöörata erilist tähelepanu kliimameetmete sotsiaalfondi tõhusale kasutamisele kliimameetmete sotsiaalkavade kaudu, et kaitsta vähekaitstud leibkondi ülemääraste hindade eest. Mõned delegatsioonid pooldasid HKS-i laiendamist täiendavatele sektoritele, nagu põllumajandus, jäätmepeletus või väiksemad merelaevad, samas kui mõned teised ei pooldanud selle edasist laiendamist.

Siiski juhiti tähelepanu sellele, et puudub ühtne lahendus Euroopa majanduse süsinikuheite vähendamiseks, ja selleks, et täiendada süsiniku hinnastamise mehhanisme, soovitasid delegatsioonid näiteks võtta laiemalt kasutusele taastuvad energiaallikad, arendada saastevaba vesiniku ja muid vähese süsinikuheitega tehnoloogiaid ning võtta täiendavaid meetmeid energiatõhususe suurendamiseks. Mitu delegatsiooni tuletas samuti meelde, et tulevikus kasvab vajadus süsiniku tehnoloogilise eemaldamise järele ning et tuleks ette näha stiimulid selle kasutuselevõtu toetamiseks.

Küsimused ministritele

Eeltoodut arvesse võttes palutakse ministritel vahetada arvamusi, tuginedes järgmistele küsimustele.

- 1. Selleks, et lahendada haldusasutuste ja ettevõtjate ees seisvaid väljakutseid seoses paketist „Eesmärk 55“ tulenevate, selle paketi eduka rakendamise nõuetega, siis milliste vahenditega ja millistes paketiga „Eesmärk 55“ hõlmatud konkreetsetes sektorites võiks halduskoormust vähendada või nõudeid lihtsustada või ühtlustada?*
- 2. Millist õigus- ja investeerimisraamistikku oleks vaja pärast 2030. aastat, et tagada vajalik prognoositavus ja poliitika sidusus, et edendada Euroopa tööstuse konkurentsivõimet, säilitades samal ajal liikumise 2050. aastaks kliimaneutraalsuse saavutamise suunas? Milliseid soodustavaid meetmeid oleks vaja õiglase ülemineku tagamiseks?*